30405

Nr. 22. Pest'a 1/13 augustu 1865. Anulu III.

UMORISTULU.

Ese in fie care luna de trei ori, adeca in l. 10. si 20. dupa cal. v.

Pretiulu pentru Austria pe anu 6 fl. v. a. pe 1/2 de anu 3 fl. pe trei lune 1 fl. 50 cr.; pentru alte tieri: pe anu 7 fl. 20 cr. pe 1/2 de anu 3 fl. 60 cr. pe trei lune 1 fl. 80 cr.

In fie care numeru apare celu pucinu o caricatura.

Manuscriptele si banii de prenumeratiune sunt de a se tramite la Redactiune: Strat'a comitatului Nr. 8

Epistole nefrancate nu se primescu si opuri anonime nu se publica.

FOIA GLUMÉTIA.

Vomu vedé.

Éca dara se carara
Toti acei ce ne-apesatu,
De-acì 'ncolo viétia-amara
N'a mai fi 'n orasiu si satu.
— Bine, bine fratióre,
Dee Domnulu! . . vomu vedé,
Inse darea-asupritóre
Nu scii, óre-a mai scadé?

Negresîtu, abunaséma
Tóte se voru stramutá,
Cele bune, n'avé téma,
Cum-cà se voru aduná.
— Bine, bine fratióre,
Eu ti credu, le vomu vedé . . .
Dar' firantii, ce scii óre
Totu pe capu vor remané?

Libertatea asuprita,
Astadi ér' a inviatu,
Doru-ti santu intr' o clipita
Lu poti spune apriatu.
— Bine-a fi dieu fratióre
Mai tardíu o vomu vedé,
Dar' romanii, nu scii óre
Totu in códa-oru remané?

Laolalta toti fratiesce
Spre unu scopu ne-omu ajutá,
Astufelu totu ce ne-asupresce
De pe capu vomu scuturá.
— Bine, bine fratióre,
Daca-a fire — vomu vedé,
Dara limb'a, limb'a óre
Numa 'n case-a remané?

In dieta, comitate
Dreptulu tierei s'aperá,
Legiuirea cu dreptate
Stralucitu s'a 'ncoronó.
— Bine, bine fratióre,
Nu dîcu contra.... vomu vedé,
Inse scól'a, scóla óre
Totu sub popi va remané?

Institute, câi ferate —
Câte-omu vré se vor' zidí,
Cu-unu cuventu in orice parte
Fericirea va domní.
— Bine, bine fratióre,
Tóte-su bune, le-omu vedé,
Dar' academia óre
Poti sê-mi spuni câ vomu avé?

Eremia Ciocarlia.

Epistolele lui Pacala la Tandala.

Frate de cruce!

Acum frate Tandala ti potu spune cá stàmu ca ciór'a 'n paru, unulu te trage in drépta, altulu in stang'a, astu de capu celalaltu de picióre, te saruta, te netediesce si unulu si altulu dar' nu te 'nbia batâru cu unu pallarelu de rachia, vorbe góle si usióre dar' nimica pentru fóle, — apoi ca sê nu morimu de fóme ne nutrescu cu nadesdea, adeca fratii nostri cei pintenati ca sè ni faca o placere, ni dau pre Nadasdi, dicandu cà e romanu, eu inse li multiamescu de acésta cinste. tìna-si-lu loru, nóe inse sê ni dee alta ceva mai nutritoriu. Intr' altu chipu frate ti potu spune o noutate, adi nópte am visatu cu Renegatescu, cu vase de vinu — rachia si cu focosiuri, apoi m'am ganditu cà ce póte insemná acestu visu si am aflatu cà in scurtu tempu se va conchiamá diet'a, poti sê spuni acésta si vecinului Cascagur'a, sciu cà s'a bucurá; póte cà unii voru fi ingrigiati, si nu vor crede cà vomu avé curendu dieta, deórece precum se aude in vecinetate se va incepe o bataia mare, nu crede inse cà se va intemplá acésta, deórece cei ce se batu totudéuna vréu sè ieie ce-va unulu dela altulu, apoi *aceea dela asta* si *asta* dela *aceea* ce ar' poté lua? Seracia si deficituri óre, no cà pentru aceste n'au ce se luá de capu cà-ci le afla si a casa; — vedi dara cà totu e bine cand omulu n'are nimicu.

Sesonulu scaldelor precum scii e spre gatate, cea mai mare parte a europenilor inse si de aci incolo va notá — in datorii, literatii nostri precum se aude sunt totudéuna intra cei d'antâiu notatori.

La Abrudu! la Abrudu! acésta e devis'a de dî, in tóte partile se gata romanii ca sê mérga la Abrudu, eu inca voiu merge, cum nu? cand precum am intielesn si Catarigu va fi acolo, muntii apuseni voru geme de invetiati din tóte partile, tu dici inse cà nu vor merge multi, deórece abrudanii vor merge la tergu si nu va fi cine sè intempine óspetii, eu dicu cà asta nu face nimicu, cà-ci óspetii vor fi indestuliti si atunci daca vor aflá a casa pre abrudanele frumóse . . . . . dar' e téma cà nu vor fi destule cartire, in privinti'a acésta inse inca te asigurediu cà s'au facutu dispusetiunile trebuintióse, si adica cass'a statului din Romania s'a inprumutatu spre acésta ocasiune, carea sciu cà va poté cuprinde destui óspeti, intr' altu chipu si in buzunarele mele inca potu incape cateva sute séu dóra si mii de Luisdori séu galbeni.

Sè audimu de bine

Alu teu — frate de cruce

Pacala.

Filologeriade.

I.

Domnule fóietiesetoriu!

Mai nainte de tóte nu ti dicu redactoru, de órece acestu cuventu nu corespunde neci firei limbei romanesci, nici lucrului ce vré sê intieléga. *A redá* insemnédia a dá inderetru ceva, apoi fóietiesetorii din banii ce li dau abonantii nu mai dau nimicu innapoi, eu celu putienu inca nu am patitu-o, ma s'a intemplatu si aceea, cà am tramisu bani pentru órecare carte si fóia, apoi n'am primitu nimicu. Ceea ce voiescu sê-ti scriu inse e alta ceva, si adica dta te ai rogatu de asociatiunea (nu e mai bine dìsu: adunatur'a?) transilvana ca sê-ti compuna unu *vitz* romanescu. Deci me simtu indatoratu a esi in largulu deschiditatei (nu publicitatei precum dìceti dvóstre), ca sè-mi descoperu si eu opiniunile mele in privinti'a acésta. Si asiu dori ca inainte de ce s'ar dechiará adunatur'a sciintiefacatória in privinti'a *vitz*-ului, sê asculte si aceste desluciri fórte intemeiate; adica *vitz*-ulu strainu lu amu poté inlocui prin urmatórele mai *romanesci*, precum: *ascutiementu*, cà-ci vitz-ulu trebue sê fie ascutitu; *sclipicelu*, pentrucà vorbirea sclipesce cand e infrumsetiata cu *sclipicei*; séu potemu dice si *sulicelu*, cà-ci inpunge ca suliti'a; nu intr' altu chipu e fórte corespundietoriu si *cépiranardeiu*-ul, fiindu-cà precum ciap'a, irénulu si ardeiulu séu piparc'a dau gustulu celu delicatu chiselitiei séu borsiului, asia si vitz-ulu indulcesce vorbirea; de aci apoi mi vine a minte cà amu poté dîce si *prasiarelu*, cà-ci vitiulu e prasiél'a vorbirei; daca inse ti place ceva ce ~~[illegible]~~ recomendu: *cecerecererele*, care intr' adeveru suna prémelodios, si tótudeadata e caracteristiculu vitz-ului, cà-ci de multeori cand vitzeluiesce cineva si nu-lu intieleg, ti vine sê: intrebi cà: „*ce cer-e* acesta?“ in fine mai amintescu si acéea, cà vitz-ulu s'ar poté numi si *joculmintii*, apoi cand vei dìce juculmintiosu séu mincinosu nime nu va poté negá cà nu suna frumosu.

Intr' altu chipu serbaturesce me dechiaru, cà prin aceste *cecereceri* séu vitz-uri natiunali, fie câtu, de bune, nu vréu sê facu pressiune séu mai bine dìsu apesamentu asupra nimenui, innascut'a mea modestia nu me iérta a spune, cà fiindu aceste fórte perfepte séu préferte, tóte celelalte càte se vor mai fabricá de altii nu vor platì o cépa degerata, numai aceea atingu, cà daca nu va primi *natiunea romana* macar care din aceste modele (tragandu-se sórtea), atunci n'a fi vin'a mea, daca urmasii nostri nu voru avé vitz-uri cum se cade romanesci. Am dìsu!

Filologicescu.

S'a 'nsielatu serac'a.

Nu demultu s'a maritatu o muiere; a treia dî dupa cununia cand a vediutu ea cà vine barbatulu ei a casa, s'a ascunsu dupa usia si intrandu elu, ea s'a pitulatu la spatele lui si fara veste lu-a sarutatu. Barbatulu se cam suparà de acésta suprindere dicandu, cà acésta nu se cuvine „Iérta, iérta dragulu meu!“ — striga ea — „cà-ci nu sciam cum-cà — *tu esti!*“

Umoristiade.

Apoi precum audu nu e gluma, mai multi barbati competenti se voru aduná pentru unifacerea binescriintiei, se vorbesce câ Dlu Sènedesamagimescu inca nu va lipsí din acésta adunare, unele gure rele dícu câ va cetì brosiur'a sa : „Cari sunt literile romane ?“ altii éra vorbescu câ aceste brosiure tóte s'au arsu si e sperantia câ dsa se va fi desamagindu din desamagirile sale.

In lun'a lui cuptoriu tóte s'au coptu, numai placint'a aceea de susu ce se totu cóce, nu se mai cóce, dar' precumu se vorbesce neci nu va venì aceea pana catra Craciunu, cand e laptele mai bunu, pana atunci sê se mai recésca, ca sè nu si-friga unii gur'a cu ea, — intr' altu chipu sciu acolo bine, câ si pana atunci avemu destule de a ródе.

Minunata e America, acum cetescu câ acolo pre presiedintele statului numai per „Jupane!“ lu titulédia ómenii in scriere si vorbire; no câ stralucitii si maritii nostri sciu câ voru strufegá la acésta si voru strigá : „Ce mogicia, ce barbaria!“

Dicu asia e datin'a in unele tiere, câ daca in cass'a statului nu se afla nimica de schimbatu, apoi incepu a se schimbá — sistemele si domnii.

Precum a dìsu odata intieleptulu — — — nu [illegible] care, câ daca in unele giurstâri si la veder[illegible] omulu nu-si perde mintea, apoi [illegible] minte. Dlu Loiala Renegatescu se de[illegible] inca nu si-a perdutu mintea.

Numai totu me gandescu eu, câ daca nu s'ar fi creatu *raculu* pe lume, cu ce amu poté asemená, inaintarea unor natiuni; pre natiunea romana firesce ne intielegandu-o intre aceste, câ-ci noi suntemu atâtu de 'naintati, câ pre unu Barnutiu, Muresianu, Vacarescu si alti asemene neci nu-i tienemu demni ca sè li aredicâmu monumentu. Asia ceva facu numai natiunile inca tenere, carora li placu de astfufelu de jucarie copilaresci. Noi facemu destulu pentru natiune daca vomu cantá numai :

Raru amù este 'n Europ'a tóta
Vre un'a ginte carea sè se dìca,
Câ-e de neamu mare si stralucitu fórte
Cum sunt romanii!

Nenorocire.

„Dieu dta esti fórte fericitu“, dìse unu domnu catra altulu, „vedi ori ce incepi dta, la tóte ai norocu“. — „Numai in amoru nu!“ — dìse celalaltu. — „Cum asia?“ — „Asia câ prim'a mea amanta a moritu, a dóua a intratu in manastire si a treia — o! a treia — e muerea mea!“

Tanda si Manda.

T. Audi frate o raritate!

M. Ce?

T. Cetescu in juruale cumca in Bostonu s'a descoperitu unu sierpe cu doue càpete.

M. Apoi asta nu e neci o raritate, la noi de multu esiste sierpe cu doue càpete, dar se numesce — *dualismu*.

T. Dar in privinti'a ortografiei romane ce se mai face.

M. Acusi se va aduná o comisiune care va avé de scopu a o unificá.

T. Óre dintre carturarii nostri din Banatu ~~cine~~ va luá parte in acea ~~comisiune~~, nu cumva dlu Dregits?

M. Apoi atunce *se ne desamagimu* inainte in privinti'a unificârii ortografielor romane.

T. Dar in Romania ce mai noutate mai insemnata este.

M. Apoi jurnalele d'acolo aran[illegible]ara o ing[illegible]patiune nationale sub titlulu „Ospi[illegible]

T. Audu câ in Bucuresci [illegible] ese o fóia nona sub titlulu „Epoca“.

M. Daca Epoca sub libertatea de presa a Romaniei libere se va poté sustiené celu multu trei lune, — apoi asta in istori'a presei din Romania intru adeveru va fi — epoca.

T. Audi frate ce scrie corespundintele din Brasiovu alu „Familiei“.

M. Ce?

T. Cumca numai de la romanii din Lugosiu si din Aradu atèrna, ca domn'a Fani Tardini sê tiena si p'acolo câte-va representatiuni teatrali.

M. Apoi lugosienii si aradanii s'au si ingrigitu. La Lugosiu joca o societate teatrale ungurésca, ér la Aradu una serbésca.

☞ Cu esemplare complete mai potemu inca sierbi din inceputu.

Respunsuri : Vitz-uri romanesci, am primitu dela mai multi, pe rendu le vomu publicá tóte. **Lasati-me se vorbescu!** Altulu a pusu grositia mai nainte. **De ce lucesci tu sóre?** Negresitu ca nu de aceea, ca se-lu canti atatu de grozavu. **Me ducu in lumea mare.** Calc buna! **Catra ea.** Ni se pare ca a ratecitu calea. **Ce dici mandra balaióra?** Nu sciu ca ce-a dice, abunaséma inse ca se nu-i mai canti. **Cantulu romancei.** Numai atata amu cetitu : „Bate ventulu de pe vale, Me topescu bade de gale . . . .“ póte merge la vale. **Clopotulu celu mare.** Suna pré tare. **Abrudu.** Credemu ca acum nu are locu apostrofarea, deórece respeptivii voru fi facutu cele bune.

Unu cantecu ce se canta acuma la noi.

Frundia verde, fóia 'n fraga,
" Haid' la noi lelitia draga.

Din sistemulu cadiutu.

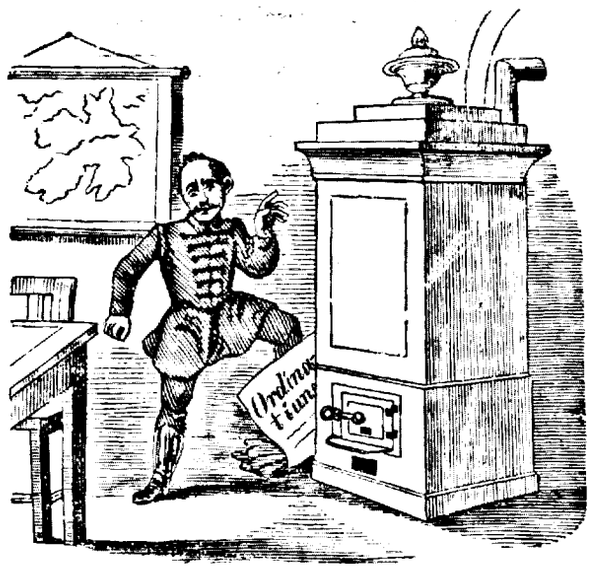

Éca ce faceau atunce unii notari cu ordinatiunile in privinti'a limbei.

Dascalulu la ospetaria.

Dascalulu : Câtu am sê-ti platescu, lelitia?
Casiereti'a : Doi fl. 30 cr.
Dascalulu : Vai grozavu me tragi lelitia, par câ ai fi protopopu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **Iosifu Vulcanu.**

S'a tiparitu in Pest'a 1865. prin Alesandru Kocsi (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczi si Kocsi.)
Piati'a de pesci Nr. 9.